

İstanbul Sözleşmesi Yaşatır

Elk. Elo. Müh. Birgül Aktaş

EMO İzmir Şubesi Kadın Mühendisler Komisyonu

birgul.aktas@hotmail.com

Türkiye şiddetle mücadelede bir miktar yol almış iyi bir yola evriliyorken, ne yazık ki, son yıllarda kadının haklarının gasp edilmesine yönelik hamleler giderek artmaktadır.

"Kadın hakları ihlalleri, şiddet, kalınma hedefleri açısından kadınların çok geride olmaları gibi pek çok sorun devam ediyorken; muktedirlerin aktif olan kadın hareketine destek verip güçlendirmesi beklenirken, aksine sarsılan erkek hegemonyasını yeniden güçlendirmek ve kadın hareketini pasifize etmek için kollarını sıvamış bir tutum sergilediği gözlemlenmektedir. Bu kez de; 'kadına karşı şiddet ve ayrımcılığı yasaklayan' İstanbul Sözleşmesi; yerli ve milli olmadığı bahanesiyle he-

def alınmaya başlanılmıştır.

İstanbul Sözleşmesinden kısaca bahsedelim;

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, bilinen adıyla İstanbul Sözleşmesi, kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konularında temel standartları ve devletlerin bu konudaki yükümlülüklerini belirleyen bir uluslararası insan hakları sözleşmesidir.[1]

Sözleşme Avrupa Konseyi tarafından desteklenmektedir ve Avrupa Devletleri'ni hukukî olarak bağlar. Sözleşmenin dört temel ilkesi; kadına yönelik her türlü şiddetin ve ev içi şiddetin önlenmesi, şiddet mağdurlarının

korunması, suçların kovuşturulması, suçluların cezalandırılması ve kadına karşı şiddet ile mücadele alanında bütüncül, eş güdümlü ve etkili işbirliği içeren politikaların hayata geçirilmesidir. Kadına karşı şiddeti bir insan hakkı ihlali ve ayrımcılık türü olarak tanımlayan, bağlayıcı nitelikte ilk uluslararası düzenlemedir.[2]

11 Mayıs 2011'de İstanbul'da imzaya açılmış olması nedeniyle kısaca "İstanbul Sözleşmesi" olarak bilinir. 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Temmuz 2020 itibarıyla 46 ülke ve Avrupa Birliği tarafından imzalanmış, imzacı ülkelerin 32'sinde onaylanmıştır.[3] 12 Mart 2012'de ilk imzacı Türkiye olmuştur.

Uluslararası hukukta kadına karşı şiddeti ya da ayrımcılığı yasaklayan pek çok uluslararası düzenleme bulunmakla birlikte, İstanbul Sözleşmesi kapsamı ve oluşturduğu denetim mekanizması sayesinde diğer düzenlemelerden ayrılmaktadır.[2] Her şeyden önce kadına karşı şiddeti bir insan hakkı ihlali ve ayrımcılık türü olarak tanımlayan ilk bağlayıcı nitelikte uluslararası düzenlemedir.[2] Ayrıca mağdurların haklarının korunmasına yönelik tedbirlerin, "cinsel yönelim" ve "toplumsal cinsiyet kimliği" ne olursa olsun ayrımcılık gözetilmeden alınmasını garanti eden

ilk uluslararası sözleşme, İstanbul Sözleşmesidir.

2006-2008 arasında Sözleşme'yi kaleme almak üzere sekiz uluslararası uzmanın yer aldığı bir görev gücü oluşturulmuştur, bu uzmanlardan biri de Prof. Dr. Feride Acar'dır. Prof. Acar daha sonra Türkiye adına Sözleşme müzakerelerinin yapıldığı CAHVİO'da (2009-11) görev yapar ve sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle GREVİO'ya seçilir ve ilk başkan olarak uygulamaya ilişkin Sözleşmenin alt yapısının geliştirilmesine katkıda bulunur.

İmzacı ülkelerin sözleşme kapsamında vermiş oldukları taahhütler, bağımsız uzmanlar grubu olan ve kısaca GREVİO olarak bilinen "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzmanlar Grubu" tarafından izlenmekte ve denetlenmektedir. GREVİO, ilk ülke değerlendirmelerine 2016 yılında başlamıştır. Başkanlığını 2015-2019 arasında Feride Acar sürdürmüştür.[4]

27 Kasım 2006'da İspanya'nın ev sahipliğinde Madrid'de kampanyanın tanıtım toplantısında "şiddet mağdurlarının korunması ve desteklenmesi" panelindeki dört konuşmacıdan biri Devlet Bakanı Nimet Çubukçu'dur.

Aynı toplantıda BM raportörü olarak şiddetin önlenmesinde tutum değişikliği panelinin açılış konuşmasını Prof. Dr. Yakın Ertürk yapar. Madrid toplantısına Türkiye'den çeşitli partilere mensup milletvekilleri de katılır. 2011'de İstanbul'da imzaya açılan Sözleşme bu şehirden ismini alarak kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak anılır oldu ve Sözleşmeye ilk taraf olan ülke Türkiye oldu.[4] Görüldüğü gibi İstanbul Sözleşmesi fazlasıyla "milli ve yerli"dir.

Kadın hakları, çocuk hakları, insan hakları evrenseldir, yerli ve milli olma hususu söz konusu olamaz. Geleneklerimizde var diye insan onu-

runa yakışmayan hukuksuz bir yapıya doğru evrilecek miyiz. Kaldı ki; 'kadına şiddeti reva gören bir tutum' bu topraklarda çok az yer edinebilmiş, Anadolu'nun büyük bir kesminde gelenekselleşmemiştir.

Şiddetsiz bir yaşamı kadına uygun görmeyen bir grup düşkün; mirastan kız kardeşlerinden daha fazla pay istiyor, boşanırken kadınlarla mal paylaşımı yapmak istemiyor, kız çocuklarına küçük yaşta evlilik adı altında tecavüz etmek istiyor, insanlara cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliği sebebiyle her türlü ayrımcılık ve şiddeti reva görüyor olabilir, peki biz buna müsaade mi edeceğiz.

Ne yazık ki arkasına muktedirlerin desteğini de alan düşkün insan olarak tanımlayabileceğimiz bir grup radikal-ler kendi hukuksuzluklarını milli ve yerli diye topluma dayatma çabasına girmiştir. Kadın ve çocuk hakları üzerinden siyasi pazarlık yapılmaz.

Şiddetle mücadelede, bir taraftan kadınları doğurganlık ve annelik rollerine indirgeyerek eril yapı güçlendirilirken, diğer taraftan da, erkeğe elektronik kelepçe takma gibi geçici ve çözümleyici olmayan yöntemler gündeme getirilmektedir.

Bu kez çanları kadınlar için çalma-

ya başlamış olabilirler ama kadın artık eski kadın değildir.

Artık kadın künyesine namus yazılı eski Adiloş Bebe değildir, engerek ve çıyanları tanıyarak büyümüş, ekmeğine göz koyanlarla, adalet için savaştıracak Adile Kadın olmuştur. Engerek ve çıyanlara destek verenler korksun. [5] Yetersiz kimselerin son barınağıdır şiddet, kadına şiddete hayır diyoruz. İstanbul Sözleşmesi Yaşatır.

Kaynakça

1. "Signatures and ratifications". Avrupa Konseyi.
2. [https://www.academia.edu/26026845/Karadag_Y._2014_Istanbul_Sozlesmesi_Yururlukte_Kadina_Siddete_Son_ATAUM_e-bulten_6_71_1_3]
3. "Chart of signatures and ratifications of Treaty 210". coe.int. Avrupa Konseyi. <https://www.evrensel.net/haber/328136/turkiye-ovundugu-istanbul-sozlesmesine-ne-kadar-uydu>
4. "No: 261, 22 Eylül 2015, AK İstanbul Sözleşmesi'nin Denetim Organı GREVİO'nun Başkanlığına, Prof. Dr. Ayşe Feride Acar Oybirliğiyle Seçilmesi HK". Mfa.gov.tr sitesi,
5. 'Diyarbakir Kalesinden Notlar ve Adiloş Bebe' Şiiri (Ahmed Arif)

